

OCENA DOROBKU I OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH DRA TOMASZA SZCZUROWSKIEGO W SPRAWIE O NADANIE STOPNIA NAUKOWEGO DOKTORA HABILITOWANEGO NAUK PRAWNYCH

I. Podstawa formalna recenzji

Podstawą sporządzenia recenzji jest uchwała nr 21/2022/2023 z dnia 15 listopada 2022r. Rady Naukowej Dyscypliny Nauki Prawne Uniwersytetu Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie.

Zgodnie z art. 219 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.) stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:
 - a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub
 - b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub
 - c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;

3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Z uwagi na powyższe w recenzji zostanie w pierwszej kolejności krótko przedstawiona sylwetka Pana dra Tomasza Szczurowskiego, następnie zostanie omówiona monografia, którą Pan dr Tomasz Szczurowski przedstawił do oceny w procesie habilitacyjnym, po czym zostanie zaprezentowana pozostała aktywność naukowa Habilitanta.

II. Wykształcenie i kariera zawodowa Habilitanta

Pan dr Tomasz Szczurowski uzyskał dyplom magistra prawa w 2003r. na Wydziale Prawa Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie na podstawie pracy magisterskiej pt. „Wydanie wzorca umownego w trakcie trwania stosunku prawnego o charakterze ciągłym”. Promotorem pracy magisterskiej był prof. dr hab. Tomasz Dybowski. Studia prawnicze ukończył z wyróżnieniem i dyplomem Dziekana Wydziału Prawa dla najlepszego absolwenta w roku akademickim 2002/2003.

W 2011 r. dr Tomasz Szczurowski uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych nadany uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 14 czerwca 2011 r. na podstawie przedłożonej rozprawy doktorskiej pod tytułem „Wadliwość czynności prawnych spółek kapitałowych na tle sankcji kodeksu cywilnego”. Promotorem w przewodzie doktorskim był Kierownik Katedry Prawa Prywatnego Gospodarczego prof. dr hab. Marek Michalski, zaś recenzentami prof. dr hab. Teresa Mróz oraz dr hab. Tomasz Siemiątkowski.

Od 1 października 2003 r. do chwili obecnej dr Tomasz Szczurowski jest zatrudniony na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, w latach 2003-2010 jako asystent w Katedrze Prawa Gospodarczego Prywatnego, w latach 2010-2011 wykładowca, zaś od 2011 r. jako adiunkt w Katedrze Prawa Gospodarczego Prywatnego przekształconej następnie w Katedrę Prawa Gospodarczego i Gospodarki Cyfrowej. Habilitant prowadzi również wykłady w ramach studiów podyplomowych Akademii Spółek oraz Zarządzania Biznesem Medycznym.

III. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (analiza czy osiągnięcia naukowe Habilitanta stanowią znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny)

III. 1 Omówienie osiągnięcia naukowego, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 lit. a) ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (monografia naukowa)

1. Przedstawienie monografii

Jako osiągnięcie naukowe stanowiące podstawę do ubiegania się przez dra Tomasza Szczurowskiego o nadanie stopnia doktora habilitowanego nauk prawnych Habilitant przedstawił monografię **Skutki otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego** wydaną w Warszawie w 2022r. przez Wolters Kluwer Polska, ISBN 978-83-8286-254-6, ss. 528. Recenzentem wydawniczym jest dr hab. Izabella Gil, prof. Uniwersytetu Wrocławskiego.

Przedstawiona monografia została wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie¹ sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce².

2. Ocena wyboru tematu pracy

Przedmiotem monografii jest przedstawienie wyników analizy skutków otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego. Zasadniczym celem naukowym rozprawy jest udowodnienie hipotezy badawczej, według której zrealizowanie skutków otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego, z poszanowaniem słuszych interesów wierzycieli, jest warunkiem efektywnego jego zakończenia, a więc zawarcia i następnie wykonania układu. Tak sformułowany cel badawczy wpisuje recenzowaną monografię w nurt badań naukowych, które zmierzają do zidentyfikowania i analizy warunków skuteczności prawa restrukturyzacyjnego. Prawo upadłościowe³ i Prawo restrukturyzacyjne⁴ niezbyt często są przedmiotami badań naukowych, zmierzających do dokonania ich oceny z punktu widzenia realizacji celów, jakie ustawodawca postawił przed postępowaniem upadłościowym i przed postępowaniem restrukturyzacyjnym. Tymczasem, dla rozwoju nauki prawa upadłościowego i

¹ <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/komunikat-ministra-nauki-i-szkolnictwa-wyzszego-z-dnia-29-wrzesnia-2020-r-w-sprawie-wykazu-wydawnictw-publikujacych-recenzowane-monografie-naukowe>; poz. 550.

² t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.

³ Ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 498 ze zm.) – dalej p.u.

⁴ Ustawa z 15.05.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 814) – dalej p.r.

restrukturyzacyjnego, a ponadto dla prac legislacyjnych w tym obszarze, niezwykle istotne wydaje się udzielenie odpowiedzi na pytanie, na ile przyjęte przez ustawodawcę rozwiązania normatywne w zakresie regulacji przebiegu postępowania upadłościowego i postępowania restrukturyzacyjnego pozwalają na realizację podstawowych celów tych postępowań. Nie ulega bowiem wątpliwości, że pełne poznanie określonej regulacji prawnej wymaga również zbadania zdolności tej regulacji do osiągnięcia założonych celów.

Pierwotnie, w określonym zakresie badania dotyczące skuteczności prawa upadłościowego były prowadzone w obrębie nauk ekonomicznych. Zostały one zapoczątkowane w 2004 r. w Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Ich wyniki zostały przedstawione w czterech monografiach: „Ekonomiczne aspekty upadłości przedsiębiorstw w Polsce” pod redakcją E. Mączyńskiej⁵, „Zagrożenie upadłością” pod redakcją prof. K. Kucińskiego i E. Mączyńskiej⁶, „Bankructwa przedsiębiorstw. Wybrane aspekty instytucjonalne” pod redakcją E. Mączyńskiej⁷ oraz „Meandry upadłości przedsiębiorstw. Klęska czy druga szansa” pod redakcją E. Mączyńskiej⁸. Badania te, aczkolwiek bardzo istotne dla rozwoju nauk ekonomicznych, nie opierały się w sposób dostateczny na dogmatycznej analizie obowiązującej regulacji normatywnej. W konsekwencji, nie mogły one przyczynić się do lepszego poznania mechanizmów i zależności pomiędzy treścią obowiązujących przepisów prawa upadłościowego i naprawczego a jego zdolnością do wywołania pożądaných przez ustawodawcę skutków.

Następnie, badania skuteczności prawa restrukturyzacyjnego i prawa upadłościowego były prowadzone przez pracowników Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego w ramach Projektu ACURIA – *‘Assessing Courts’ Undertaking of Restructuring and Insolvency Actions: best practices, blockages and ways of improvement* (Ocena działalności sądów w postępowaniach restrukturyzacyjnych i upadłościowych: najlepsze praktyki, bariery i sposoby poprawy). Projekt ACURIA jest programem badawczym realizowanym przez cztery państwa europejskie, tj. Holandię (Universiteit Maastricht), Polskę (Uniwersytet Gdański), Portugalię (Centro de Estudos Sociais w Coimbrze) oraz Włochy (Universita degli Studi di Firenze). Celem projektu finansowanego przez Komisję Europejską było określenie, w oparciu o badania

⁵ E. Mączyńska (red.), *Ekonomiczne aspekty upadłości przedsiębiorstw w Polsce*, Warszawa 2005.

⁶ E. Mączyńska (red.), K. Kuciński (red.), *Zagrożenie upadłością*, Warszawa 2005.

⁷ E. Mączyńska (red.), *Bankructwa przedsiębiorstw. Wybrane aspekty instytucjonalne*, Warszawa 2014.

⁸ E. Mączyńska (red.), *Meandry upadłości przedsiębiorstw*, Warszawa 2009; zob. również: E. Mączyńska (red.), *Bankructwa, upadłości i procesy naprawcze przedsiębiorstw. Wybrane aspekty regulacyjne*, Warszawa 2015; E. Mączyńska, S. Morawska, *Efektywność procedur upadłościowych. Bankructwa przedsiębiorstw, katharsis i nowa szansa*, Warszawa 2015; E. Mączyńska, (red.), *Cykle życia i bankructwa przedsiębiorstw*, Warszawa 2010; E. Mączyńska, Z. Messner (red.), *Zagrożenia w działalności gospodarczej a prawo bilansowe*, Warszawa 2010; E. Mączyńska (red.), *Zagrożenie upadłością*, Materiały i Prace IFGN, t. XCIII, Warszawa 2005.

teoretyczne i przede wszystkim empiryczne, czynników usprawniających oraz blokujących przeprowadzenie efektywnych postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych. Realizacja tego przedsięwzięcia wymagała, obok analizy owych czynników, ich usystematyzowania i umiejscowienia w systemie prawa, a następnie wskazania rozwiązań zarówno usuwających zidentyfikowane bariery, jak i wzmacniających dobre praktyki w tym obszarze postępowań sądowych. Prawnoporównawczy punkt odniesienia dla przedmiotowych kwestii, obejmujący porządku prawne czterech państw Unii Europejskiej, zapewniła współpraca naukowców Uniwersytetu Gdańskiego z przedstawicielami uczelni Holandii, Portugalii i Włoch. W ramach prowadzonych badań dokonano analizy akt spraw sądowych Sądu Rejonowego Gdańsk – Północ w Gdańsku oraz Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie. Badaniu poddano łącznie 243 sprawy upadłościowe i restrukturyzacyjne, które zostały prawomocnie zakończone w okresie od 1.01.2012 r. do 31.12.2016 r. Akta były badane m.in. pod kątem struktury organizacyjnej dłużnika oraz wierzycieli, rodzaju postępowania (postępowanie o charakterze upadłości likwidacyjnej lub układowej) i jego wyniku, wysokości i rodzaju uznanych wierzytelności, składników majątku dłużnika stanowiących masę upadłości, czasu trwania postępowania, środków zabezpieczających, środków odwoławczych, stopnia zaspokojenia wierzycieli oraz kosztów postępowania. Z badania wyłączone zostały postępowania dotyczące jednoosobowych przedsiębiorców oraz upadłości konsumenckie. Wyniki badań zostały zaprezentowane w opracowaniu Joanny Krucalak-Jankowskiej, Anny Machnikowskiej oraz Moniki Maśnickiej „Działalność sądów w postępowaniach restrukturyzacyjnych i upadłościowych: bariery funkcjonowania i instrumenty poprawy systemu upadłościowego w Polsce”⁹.

Kolejna publikacja (Postępowanie restrukturyzacyjne w praktyce sądów powszechnych autorstwa A. Hrycaj, B. Sierakowski, P. Filipiak) prezentowała wyniki badań przeprowadzonych przez Autorów w ramach projektu realizowanego na zlecenie Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości w okresie od października 2019 r. do marca 2020 r. Problemem badawczym będącym przedmiotem projektu było zbadanie zależności pomiędzy określonym kształtem regulacji prawa restrukturyzacyjnego oraz praktyką stosowania tego prawa a stopniem realizacji celów założonych przez ustawodawcę i wyrażonych w uzasadnieniu projektu ustawy – Prawo restrukturyzacyjne.

⁹ J. Krucalak-Jankowska, A. Machnikowska, M. Maśnicka, *Działalność sądów w postępowaniach restrukturyzacyjnych i upadłościowych: bariery funkcjonowania i instrumenty poprawy systemu upadłościowego w Polsce*, Warszawa 2019.

Recenzowana monografia przedstawia wyniki analizy wybranego fragmentu postępowania restrukturyzacyjnego, a mianowicie skutków otwarcia tego postępowania. Jest to opracowanie dotyczące zagadnienia wąskiego, które zostało w pracy omówione niezwykle szczegółowo i wnikliwie. Tak dokonany wybór tematu badań naukowych należy ocenić zdecydowanie pozytywnie,

3. Metody badawcze

Podstawową metodą badawczą zastosowaną w pracy jest metoda dogmatycznoprawna. Habilitant prowadzi rozważania na podstawie analizy obowiązujących przepisów ustawy – Prawo restrukturyzacyjne. W ograniczonym zakresie dla przeprowadzonych badań miała znaczenie również metoda historyczna pozwalająca na uwzględnienie poglądów doktryny i orzecznictwa wypowiedzianych na gruncie ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze, w jej pierwotnym brzmieniu, w zakresie regulującym upadłość w opcji układowej oraz rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934r. - Prawo o postępowaniu układowem. Przy prowadzonych badaniach Autor uwzględnił także metodę porównawczą pozwalającą na odniesienie skutków otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego do unormowań prawnych dotyczących skutków ogłoszenia upadłości.

Zakres wykorzystanej literatury i orzecznictwa nie budzi wątpliwości. Autor czerpie w bogato przywoływanej literatury przedmiotu, podając analizie i krytyce poglądy wyrażane w doktrynie.

Szkoda jednak, że Autor nie podjął decyzji o przeprowadzeniu badań empirycznych. W mojej ocenie, dopiero badania „prawa w działaniu” pozwalają na dokonanie realnej analizy badanej instytucji i są znakomitą płaszczyzną do obserwacji jak omawiane regulacje normatywne działają w praktyce, w tym do właściwego zidentyfikowania istniejących dysfunkcji. W istocie rzeczy, dopiero takie badanie powinno być podstawą do konstruowania postulatów *de lege ferenda*. W przeciwnym wypadku prowadzone badania niezmiennie ogniskują w sferze ocen, przypuszczeń i domysłów na temat tego jak w rzeczywistości funkcjonuje badana instytucja. Co prawda, przedmiot badań Habilitanta nieco ograniczał możliwość przeprowadzenia kompleksowych badań empirycznych. Niemniej pewne jednostkowe zagadnienia mogłyby zostać poddane badaniom empirycznym (np. w jakiej liczbie/procencie spraw sądy pozostawiały zarząd własny dłużnikowi w przypadku otwarcia postępowania sanacyjnego, jak często wykorzystywana jest instytucja odstąpienia od umowy, ingerencji w stosunki pracy itd.).

4. Struktura pracy

Praca składa się z siedmiu rozdziałów, wstępu oraz zakończenia.

Rozdział pierwszy pracy zmierza do wyjaśnienia samego pojęcia otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego, jak również wskazania daty, od której następują skutki otwarcia. Habilitant przedstawił w tym rozdziale podstawowe pojęcia Prawa restrukturyzacyjnego, jego naczelne zasady, jak również przesłanki otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego. Rozdział ten kończy się wyjaśnieniem charakteru postanowienia o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego.

W rozdziale drugim Habilitant omówił zagadnienie prawa właściwego dla określenia skutków otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego. W tym kontekście uwzględnił zarówno przepisy ustawy Prawo restrukturyzacyjne, jak i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz. Urz. UE L 141, s. 19, ze zm.). W analizie wykorzystał liczne orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zapadłe zarówno na gruncie rozporządzenia 2015/848, jak również poprzednio obowiązującego rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz. Urz. WE L 160, s. 1, ze zm.).

W rozdziale trzecim zostały omówione skutki otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego co do osoby dłużnika, jak również jego reprezentantów (wpływ postępowania restrukturyzacyjnego na dalsze istnienie dłużnika, jego firmę, pełnomocnictwa i prokury, obowiązki osobiste, które ciążyą na dłużniku).

W rozdziale czwartym Habilitant omówił skutki otwarcia postępowania co do mienia dłużnika restrukturyzowanego, a w rozdziale piątym wpływ otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego na zarząd mieniem dłużnika.

W rozdziale szóstym przedstawiono skutki otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego dla zobowiązań dłużnika i zabezpieczeń rzeczowych. W rozdziale Habilitant omówił znaczenie otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego dla stosunków obligacyjnych, w których dłużnik pozostaje zarówno w kontekście treści umów, jak również wykonywania zobowiązań, w tym zastępczego poprzez dokonanie potrącenia.

W rozdziale siódmym omówiono wpływ otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego na postępowania cywilne, w tym przed sądami polubownymi, postępowania administracyjne,

postępowania sądowoadministracyjne, postępowania egzekucyjne i zabezpieczające prowadzone z udziałem restrukturyzowanego dłużnika.

Opracowanie zamyka podsumowanie zawierające wnioski *de lege ferenda*.

Struktura pracy jest uporządkowana, logiczna i nie budzi żadnych zastrzeżeń. Autor prowadzi rozważania naukowe w spójny i przejrzysty.

5. Merytoryczna ocena recenzowanej monografii

Rozdział I, który dotyczy otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego zawiera ogólne uwagi na temat celów prawa i postępowania restrukturyzacyjnego, naczelnych zasad prawa restrukturyzacyjnego, pojęcia postępowania restrukturyzacyjnego oraz przesłanek otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego. Autor wnikliwie i z dużą znajomością tematu przedstawia przesłanki otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego. Szczególnie interesujące są rozważania dotyczące przesłanki formalnej dotyczącej niektórych postępowań, a mianowicie poziomu wierzytelności spornych uprawniających do głosowania nad układem. Autor trafnie wskazuje, że ta przesłanka mimo dość jasnego sformułowania rodzi poważne problemy w praktyce. Habilitant stanął na stanowisku, że w postępowaniu wywołanym wnioskiem o otwarcie przyspieszonego postępowania układowego oraz postępowania układowego ustalenie rozpatrywanej proporcji powinno odbywać się w oparciu o oświadczenie dłużnika.

Habilitant pominął szersze rozważania dotyczące tego jakie skutki wywołuje ustalenie przez sąd, że proporcja wierzytelności spornych do bezspornych jest inna niż wynika to z twierdzeń dłużnika, a w konsekwencji nie uzasadnia otwarcia wnioskowanego przez dłużnika postępowania. W szczególności, w pracy zabrakło rozważań czy wniosek powinien być wówczas oddalony czy też odrzucony, czy sąd może otworzyć alternatywne postępowanie (np. zamiast wnioskowanego postępowania układowego przyspieszone postępowanie układowe), oraz czy wnioskodawca może złożyć wniosek ewentualny (np. wniosek o otwarcie przyspieszonego postępowania układowego z żądaniem ewentualnym otwarcia postępowania układowego). Takie problemy pojawiają się w praktyce sądów powszechnych.

Habilitant wyraził pogląd, zgodnie z którym rozpoznanie wniosku o otwarcie przyspieszonego postępowania układowego nie może nastąpić na rozprawie (s. 95), wskazując, że w sytuacjach, w których rozpoznanie wniosku na posiedzeniu niejawnym jest jedynie uprawnieniem sądu przepisy wskazują, że sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, a nie że sąd rozpoznaje sprawę na posiedzeniu niejawnym. Argument ten nie wydaje się trafny. Przykładowo, zgodnie z art. 95 prawa restrukturyzacyjnego sędzia-komisarz,

zastępca sędziego-komisarza lub wyznaczony sędzia rozpoznaje (a nie „może rozpoznać”) sprzeciw na posiedzeniu niejawnym w terminie dwóch miesięcy od dnia jego wniesienia. Jednocześnie ust. 2 tego przepisu wskazuje kogo zawiadamia się o terminie rozprawy, w sytuacji w której sędzia-komisarz, zastępca sędziego-komisarza lub wyznaczony sędzia uzna za potrzebne jej wyznaczenie. Niewątpliwie, zasadą w postępowaniu restrukturyzacyjnym jest orzekanie na posiedzeniu niejawnym (art. 194), a w postępowaniu o otwarciu przyspieszonego postępowania układowego zasada ta nabiera szczególnego charakteru, ale jednak nie można zaakceptować poglądu, zgodnie z którym sformułowanie ustawowe, zgodnie z którym „sąd rozpoznaje wniosek na posiedzeniu niejawnym” pozbawia sąd możliwości wyznaczenia rozprawy na podstawie art. 148 § 2 k.p.c. Zdecydowanie bardziej trafny wydaje się argument Habilitanta, zgodnie z którym wyznaczenie rozprawy jest po prostu zbędne, skoro zgodnie z art. 232 ust. 1 p.r. sąd rozpoznaje sprawę wyłącznie na podstawie dokumentów dołączonych do wniosku o otwarciu postępowania (s. 95).

Trafnie Habilitant zauważył, że rozstrzygnięcie zażalenia na postanowienie o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego nie wpływa tylko na to czy postępowanie będzie miało charakter główny czy uboczny. Nie można przecież wykluczyć sytuacji, w której brak będzie jurysdykcji sądu polskiego zarówno na podstawie rozporządzenia 2015/848, jak i ustawy – Prawo restrukturyzacyjne. Wniosek ten doprowadził Habilitanta do słusznej konkluzji, że postanowienie o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego nie ma waloru prawomocności z chwilą jego wydania. Jest to stanowisko trafne i godne rozpropagowania, gdyż na gruncie podobnego problemu w zakresie postępowania upadłościowego w niektórych sądach upadłościowych (np. sąd we Wrocławiu), jeszcze do niedawna była obserwowana niezrozumiała praktyka wskazywania w jednym z punktów postanowienia o ogłoszeniu upadłości, że postanowienie jest prawomocne z dniem wydania.

Jako bardzo ciekawe oceniam zawarte w rozdziale drugim rozważania Habilitanta dotyczące prawa właściwego dla określenia skutków otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego. Habilitant wskazał, że zasadnicza norma kolizyjna jest zawarta w art. 7 ust. 1 rozporządzenia 2015/848, który stanowi że o ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, dla postępowania upadłościowego i jego skutków właściwe jest prawo państwa członkowskiego, w którym zostaje wszczęte postępowanie. Dalej Habilitant szczegółowo omówił zagadnienia dotyczące prawa właściwego dla skutków dotyczących praw rzeczowych, zastrzeżenia prawa własności, skutków dotyczących umowy uprawniającej do nabycia lub korzystania z nieruchomości, skutków dotyczących uczestników systemu płatności lub rozrachunku, praw podlegających wpisowi do rejestru, umowy o pracę, potrąceń, czynności

dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli postępowań sądowych. Szczególnie interesujące są rozważania Habilitanta dotyczące prawa właściwego dla skutków dotyczących umowy o pracę oraz czynności dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli. Trafne są uwagi dotyczące jurysdykcji krajowej w sprawach powiązanych z postępowaniem restrukturyzacyjnym oraz uwagi dotyczące wpływu otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego na bieg toczących się postępowań. To ostatnie zagadnienie jest szczególnie interesujące i z całą pewnością wymagałoby dalszych badań, których charakter i zakres wykracza poza ramy tematyczne recenzowanej monografii. Chodzi w szczególności o zbadanie metodyki postępowania w przypadku oceny skutków otwarcia zagranicznego postępowania restrukturyzacyjnego dla procesu lub postępowania nieprocesowego toczącego się w Polsce. Należy bowiem zauważyć, że prawo polskie w sposób odrębny i zróżnicowany reguluje wpływ na proces otwarcia każdego z czterech dostępnych w naszym systemie prawnym postępowań restrukturyzacyjnych. W przypadku oceny skutków otwarcia zagranicznego postępowania pojawi się więc problem, do którego z polskich postępowań przyrównać otwarte postępowanie zagraniczne na potrzeby ustalenia skutków jego otwarcia dla biegu procesu lub postępowania nieprocesowego.

Prowadzone w rozdziale trzecim (s. 143 i n.) rozważania dotyczące skutków otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego dotyczących osoby dłużnika i jego reprezentantów oceniam jako poprawne. W szczególności, trafnie Habilitant dokonał oceny jako skutku otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego zawieszenia zdolności upadłościowej. W sposób szczególny doceniam postawienie przez Habilitanta odważnej i - w mojej ocenie - trafnej tezy, zgodnie z którą zdolność upadłościowa dłużnika będącego w postępowaniu o zatwierdzenie układu jest zawieszona od dnia układowego (s. 148). Co prawda Habilitant nie rozbudował i nie uzasadnił szczegółowo tej tezy, co byłoby szczególnie istotne biorąc pod uwagę fakt, że nie jest ona powszechnie przyjmowana w doktrynie. Uznając jednak tą kwestię za szczególnie istotną Recenzent pozwoli sobie na pewne rozbudowanie poruszonego przez habilitanta zagadnienia. W szczególności, należy podkreślić, że zanegowanie faktu, że od dnia układowego przysługuje dłużnikowi ochrona przed upadłością oznaczałoby jednocześnie, że ochrona wynikająca z dokonania obwieszczenia o ustaleniu dnia układowego byłaby iluzoryczna. Obwieszczenie chroniłoby bowiem przez egzekucją (art. 226e p.r. w zw. z art. 312 p.r.) ale nie chroniłoby przed ewentualnym ogłoszeniem upadłości, co - z celowościowego punktu widzenia – nie może zostać zaakceptowane. Przyjęciu tezy, że dzień układowy wprowadza czasowy zakaz ogłoszenia upadłości nie stoi również na przeszkodzie regulacja 7 p.r. Zgodnie z ust. 1 tego artykułu o ile ustawa nie stanowi inaczej, postępowanie restrukturyzacyjne wszczyna się na wniosek restrukturyzacyjny złożony przez dłużnika. Zgodnie z ust. 2 przez wniosek

restrukturyzacyjny należy rozumieć wniosek o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego oraz wniosek o zatwierdzenie układu przyjętego w postępowaniu o zatwierdzenie układu. Pomijając w tym miejscu zagadnienie momentu wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego w przypadku postępowania o zatwierdzenie układu należy zauważyć, że art. 9a p.u. wprowadzając czasowy zakaz ogłoszenia upadłości odnosi się do momentu otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego a nie do momentu jego wszczęcia. W przypadku przyspieszonego postępowania układowego, postępowania układowego oraz postępowania sanacyjnego wszczęcie postępowania następuje przed dniem otwarcia, a więc zakaz ogłoszenia upadłości obowiązuje od momentu późniejszego niż dzień wszczęcia postępowania. W przypadku postępowania o zatwierdzenie układu jest na odwrót. Zakaz ogłoszenia upadłości obowiązuje od dnia, z którym ustawa wiąże skutki otwarcia postępowania, co następuje wcześniej niż moment wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego. Nie jest to regulacja o charakterze wyjątkowym. Rozwiązania, które przewidują czasowe wstrzymanie egzekucji czy też czasowy zakaz ogłoszenia upadłości na etapie przedsądowym czy też pozasądowym są popularnym i coraz częściej spotykanym rozwiązaniem. Przyjęciu tezy, że dzień układowy wprowadza czasowy zakaz ogłoszenia upadłości nie stoi również na przeszkodzie regulacja 9b p.u. Przepis art. 9b reguluje bowiem sytuację zbiegu wniosków, a nie zbiegu postępowania i wniosku, do której odnosi się art. 9a. Innymi słowy, w przypadku ustalenia dnia układowego i prowadzenia postępowania o zatwierdzenie układu ogłoszenie upadłości nie jest dopuszczalne, a wniosek o ogłoszenie upadłości powinien podlegać odrzuceniu. Jeżeli jednak w postępowaniu o zatwierdzenie układu zostanie złożony do sądu wniosek o zatwierdzenie układu to wówczas zastosowanie ma regulacja art. 9b, zgodnie z którą w pierwszej kolejności sąd rozpoznaje wniosek restrukturyzacyjny. Wówczas, sąd nie odrzuca wniosku o ogłoszenie upadłości, ale wstrzymuje jego rozpoznanie do czasu rozpoznania wniosku restrukturyzacyjnego (art. 9b ust. 2) bądź wydaje postanowienie o przejęciu wniosku o ogłoszenie upadłości i wniosku restrukturyzacyjnego do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia jednym postanowieniem (art. 9b ust. 3) bądź nie wydaje postanowienia o przejęciu wniosków do wspólnego rozpoznania i rozpoznaje wniosek o ogłoszenie upadłości, o czym zawiadamia sąd restrukturyzacyjny (art. 9b ust.4). W tym momencie jest to bowiem sytuacja, w której postępowanie o zatwierdzenie układu dobiega końca, ewentualnie przyjęty układ zostaje poddany ocenie sądu i może okazać się, że nie zostanie zatwierdzony co umożliwi ogłoszenie upadłości. W takim przypadku odrzucanie wniosku o ogłoszenie upadłości nie byłoby uzasadnione. Celowe jest więc zastosowanie ogólnych zasad dotyczących zbiegu wniosków.

Przyjęcie założenia, że od dnia układowego nie można ogłosić upadłości dłużnika uzasadnia również pytanie do kiedy trwa ochrona udzielona dłużnikowi. Na to pytanie nie ma odpowiedzi w monografii, ale też można przyjąć, że kwestia ta wykracza poza zakres pracy, która ogranicza się do skutków otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego. Niemniej jest to niezwykle ciekawe i istotne z praktycznego punktu widzenia zagadnienie.

Bardzo ciekawe i wykazujące znakomitą i obszerną wiedzę i doświadczenie Habilitanta w zakresie procesualistyki cywilnej są rozważania zawarte w pkt 3.1.4.4. dotyczące decyzji sądu upadłościowego w razie zawieszenia zdolności upadłościowej (s. 150-152).

Prowadząc rozważania dotyczące skutków dotyczących zdolności restrukturyzacyjnej Habilitant pominął dwa wątki. Po pierwsze, w mojej ocenie zabrakło w prowadzonej analizie krytycznej oceny istniejących rozwiązań co do braku przepisów o zbiegu postępowania restrukturyzacyjnego i wniosku o otwarcie kolejnego postępowania. Jak wykazuje analiza akt postępowań restrukturyzacyjnych (por. A. Hrycaj, P. Filipiak, A. Sierakowski, Postępowanie restrukturyzacyjne w praktyce sądów powszechnych, IWS, 2020) problem ten jest istotny z praktycznego punktu widzenia. Przykładowo, w jednej z analizowanych spraw sąd postanowił oddalić wniosek o otwarcie postępowania sanacyjnego. W sprawie tej wniosek o otwarcie postępowania sanacyjnego złożył wierzyciel, który wniósł jednocześnie o wstrzymanie rozpoznania wniosku do czasu zakończenia lub prawomocnego umorzenia prowadzonego wobec dłużnika przyspieszonego postępowania układowego. We wniosku wskazano na czynności dłużnika, które mogą być bezskuteczne wobec masy upadłości i podkreślono, że złożenie wniosku o otwarcie postępowania sanacyjnego prowadzi do utrzymania terminu przewidzianego w art. 304 ust. 1 p.r. W uzasadnieniu postanowienia oddalającego ten wniosek sąd wskazał, że „postanowieniem z 9 maja 2018 r. tutejszy Sąd otworzył wobec dłużnika przyspieszone postępowanie układowe, co oznacza, że wobec spółki prowadzone jest już innego rodzaju postępowanie restrukturyzacyjne niż to, o które wnosi w niniejszej sprawie wnioskodawca (por. art. 2 prawa restrukturyzacyjnego). Zgodnie zaś z art. 191 ust. 1 prawa restrukturyzacyjnego niedopuszczalne jest wszczęcie kolejnego postępowania restrukturyzacyjnego, jeżeli wcześniejsze postępowanie restrukturyzacyjne nie zostało zakończone lub prawomocnie umorzone. Dopóki zatem nie doszło do zakończenia, lub umorzenia przyspieszonego postępowania układowego, które otwarto na podstawie postanowienia z 9 maja 2018 r., to zgodnie z treścią przytoczonego wyżej przepisu otwieranie wobec tego samego dłużnika kolejnego postępowania restrukturyzacyjnego trzeba uznać za niedopuszczalne.”. Postanowienie to identyfikuje dość istotny problem sprowadzający się do tego, w jaki sposób ustawodawca powinien zapewnić ochronę wierzycielom, którzy

potencjalnie mogą zostać pokrzywdzeni czynnościami dłużnika dokonanymi z pokrzywdzeniem wierzycieli w sytuacji, gdy dłużnik prowadzi postępowanie restrukturyzacyjne, którego nie dotyczą przepisy o bezskuteczności czynności prawnych dłużnika (przyspieszone postępowanie układowe i postępowanie układowe).

Po drugie, Habilitant pominął problem zbiegu toczącego się postępowania restrukturyzacyjnego, w którym wniesiono zażalenie na postanowienie o umorzeniu postępowania lub na postanowienie o odmowie zatwierdzenia układu i uproszczonego wniosku o otwarcie postępowania sanacyjnego. W przytoczonej wyżej publikacji wskazano, że w jednej z analizowanych spraw sąd postanowił oddalić wniosek o otwarcie postępowania sanacyjnego z tego względu, że wniosek miał charakter uproszczony, a jednocześnie dłużnik wniósł zażalenie na postanowienie o odmowie zatwierdzenia układu. W sprawie tej dłużnik domagał się wstrzymania rozpoznania przedmiotowego wniosku do czasu rozstrzygnięcia zażalenia dłużnika na postanowienie sądu o odmowie zatwierdzenia układu. Zdaniem sądu wniosek o otwarcie postępowania sanacyjnego w trybie art. 328 p.r. jest możliwy do uwzględnienia tylko wtedy, gdy dłużnik nie zaskarży postanowienia o odmowie zatwierdzenia układu w dotychczasowym postępowaniu restrukturyzacyjnym. Jeżeli dłużnik skorzysta zarówno z prawa do wniesienia zażalenia, jak i z prawa do złożenia wniosku o otwarcie postępowania sanacyjnego, to taki wniosek nie może zostać uwzględniony. W uzasadnieniu postanowienia sąd wskazał, że „według art. 191 ust. 1 prawa restrukturyzacyjnego niedopuszczalne jest wszczęcie kolejnego postępowania restrukturyzacyjnego, jeżeli wcześniejsze postępowanie restrukturyzacyjne nie zostało zakończone lub prawomocnie umorzone. Uwzględnienie wniosku o otwarcie postępowania sanacyjnego w trakcie trwania postępowania zażaleniowego zmierzającego do doprowadzenia do zatwierdzenia układu jaki został zawarty w przyspieszonym postępowaniu układowym doprowadziłoby do powstania sytuacji, w której ten sam dłużnik znajdowałby się w dwóch równoległych postępowaniach restrukturyzacyjnych, co jest oczywiście niedopuszczalne w świetle przytoczonego wyżej art. 191 ust. 1 prawa restrukturyzacyjnego. Sąd nie znalazł podstaw do wstrzymania rozpoznania wniosku do czasu rozstrzygnięcia zażalenia na postanowienie o odmowie zatwierdzenia układu. Takiemu wstrzymaniu rozpoznania wniosku sprzeciwia się dwutygodniowy termin instrukcyjny na rozpoznanie wniosku o otwarcie postępowania sanacyjnego, przewidziany w art. 270 prawa restrukturyzacyjnego w zw. z art 288 ust. 1 prawa restrukturyzacyjnego. Jedyna sytuacja, w której możliwe jest wstrzymanie rozpoznania wniosku dotyczy sytuacji, w której odnośnie tego samego dłużnika zostanie złożony jednocześnie wniosek o ogłoszenie upadłości i wniosek o otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego (por. art. 11 i 12 prawa restrukturyzacyjnego),

natomiast nie przewidziano takiej możliwości gdy zostanie złożony wniosek o otwarcie postępowania sanacyjnego na podstawie art. 328 prawa restrukturyzacyjnego. W niniejszej sprawie instrukcyjny dwutygodniowy termin i tak już został przekroczony, natomiast dalsze wstrzymywanie rozpoznania wniosku prowadziłoby do nieuzasadnionego dalszego i wielokrotnego wydłużenia terminu na rozpoznanie wniosku, a w konsekwencji nawet i do przewlekłości w rozpoznaniu wniosku”. Powyższe orzeczenie pokazuje na dość istotną dysfunkcję regulacji prawnych, która, moim zdaniem, wymaga korekty legislacyjnej. Przyjęcie założenia, że uproszczony wniosek o otwarcie postępowania sanacyjnego podlega oddaleniu, gdyż jednocześnie dłużnik złożył zażalenie na postanowienie o odmowie zatwierdzenia układu, jest sprzeczne z podstawowym celem postępowania restrukturyzacyjnego, którym jest dążenie do uniknięcia upadłości dłużnika przy jednoczesnym zabezpieczeniu praw wierzycieli. W takiej sytuacji oddalenie wniosku nie służy dłużnikowi, a także nie służy wierzycielom (po oddaleniu wniosku i oddaleniu zażalenia dłużnik odzyska bowiem zarząd swoim majątkiem bez żadnej kontroli sądowej). Konieczność złożenia po oddaleniu zażalenia odrębnego wniosku o otwarcie postępowania sanacyjnego będzie generowała dodatkowe koszty po stronie i tak już niewypłacalnego dłużnika. Trzeba się jednak zgodzić z wywodami sądu, który w przytoczonym wyżej postanowieniu wskazał, że w takim przypadku nie jest przewidziane wstrzymanie rozpoznania uproszczonego wniosku o otwarcie postępowania sanacyjnego.

Należy docenić poruszenie w pracy zagadnień dotyczących skutków otwarcia postępowania dla zdolności komercjalizacji, zdolności udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, zdolności uzyskania dofinansowania, w tym dofinansowania podmiotu prowadzącego gospodarstwo rolne (. 157-161). Poruszenie tych zagadnień świadczy o znakomitej znajomości zagadnień praktycznych postępowania restrukturyzacyjnego.

Zgadzam się z poglądami Habilitanta co do skutków otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego dla firmy, a w szczególności z poglądem o konieczności ujawnienia dodatku „w restrukturyzacji” w rejestrze (s. 166).

W rozważaniach dotyczących wygaśnięcia pełnomocnictw i prokury oraz udzielania nowych pełnomocnictwa - w mojej ocenie - zabrakło rozważań dotyczących celowości tego rozwiązania, w szczególności w zakresie wygaśnięcia pełnomocnictw. Warto bowiem zastanowić czemu ma służyć regulacja przewidująca wygaśnięcie pełnomocnictwa skoro pełnomocnik może działać wyłącznie w sferze, w której może działać mocodawca. Skoro więc dłużnik traci prawo zarządu majątkiem to tego zarządu nie może wykonywać również przez swojego pełnomocnika. Tymczasem, w razie pozostawienia dłużnikowi zarządu zwykłego majątkiem po otwarciu postępowania sanacyjnego musi on ponownie udzielić pełnomocnictw.

Jest to rozwiązanie dość niebezpieczne dla kontrahentów dłużnika, w szczególności w przypadku wielopodmiotowych konsorcjów działających w sektorze inwestycyjnym.

Trafnie Habilitant zidentyfikował części składowe masy układowej i sanacyjnej.

Rozważania Habilitanta dotyczące skutków otwarcia postępowania dla majątku wspólnego małżonków są prawidłowe (s. 283 i n.). Habilitant trafnie uznał, że w związku z otwarciem postępowania restrukturyzacyjnego aktualny pozostaje art. 36 § 1 k.r.o., według którego oboje małżonkowie są obowiązani współdziałać w zarządzie majątkiem wspólnym, w szczególności udzielać sobie wzajemnie informacji o stanie majątku wspólnego, o wykonywaniu zarządu majątkiem wspólnym i o zobowiązaniach obciążających majątek wspólny. Niezależnie więc od obowiązującego sposobu zarządu masą układową (sanacyjną), małżonek restrukturyzowanego dłużnika nie może być pozbawiony uprawnień wynikających art. 36 § 1 k.r.o. Habilitant zauważył przy tym, że pogląd taki co prawda może utrudniać realizację celów postępowania, niemniej wobec jednoznacznego brzmienia art. 73 PrRest *de lege lata* odmienne stanowisko nie jest możliwe do obrony. W pełni podzielam to stanowisko.

Nie budzą wątpliwości rozważania dotyczące bezskuteczności czynności prawnych.

Podzielam pogląd Habilitanta, który wskazał (s. 277), że użyte w treści art. 288 ust. 3 p.r. sformułowanie o wymaganiu osobistego zarządu należy odczytywać jako konieczność przeprowadzenia przez sąd restrukturyzacyjny otwierający postępowanie logicznego testu. Pierwszy wariant powinien opierać się na wyłącznym zarządzie zarządcy, drugi na zarządzie zarządcy wraz z zezwoleniem, o którym mowa w art. 288 ust. 3 p.r. Jeżeli okaże się, że w razie udzielenia dłużnikowi zezwolenia na zarząd własny postępowanie w pełniejszym stopniu będzie realizowało swoje cele, to należy przyjąć, że skuteczne prowadzenie postępowania sanacyjnego wymaga osobistego zarządu dłużnika.

Bardzo szczegółowo Habilitant przedstawił rozważania dotyczące skutków dotyczących wyodrębnienie wierzytelności układowych (s.308 i n.) oraz skutków dotyczących wykonywania zobowiązań (s. 328 i n.).

Znakomite i mające niebywałe znaczenie praktyczne są rozważania zawarte w rozdziale 6.4.3.2, dotyczące spełnienia świadczeń w ramach bezpośredniej płatności. Zagadnienie to jest niezwykle rzadko poruszane w doktrynie, a ma bardzo istotne znaczenie praktyczne. Habilitant trafnie podzielił jedyny w tym zakresie wyrażony pogląd N. Frosztęgi, zgodnie z którym art. 465 ust. 1 ustawy – Prawo zamówień publicznych znajdzie zastosowanie również wtedy, gdy dłużnik uchyła się od wykonania zobowiązania wobec podwykonawcy z uwagi na otwarcie wobec niego postępowania restrukturyzacyjnego. Trafnie Habilitant ocenił skutki spełnienia świadczenia wbrew regulacji art. 252 ust. 1 p.r.

Rozważania dotyczące stabilizacji niektórych stosunków umownych oceniam jako wnikliwe, szczegółowe i prawidłowe, choć odczuwam pewien niedosyt w zakresie skonstruowania definicji pojęcia „środku oddane do dyspozycji kredytobiorcy” użytego w treści art. 256 ust. 1 p.r. Wydaje się, że w tym zakresie należało się odwołać do regulacji Prawa bankowego.

Podobnie pozytywnie oceniam rozważania dotyczące skutków otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego dla postępowań sądowych, egzekucyjnych i zabezpieczających.

Podsumowując analizę przedstawionej do recenzji monografii należy wskazać, że jest to praca bardzo dojrzała, charakteryzująca się niezwyklej szczegółowością i wnikliwością. Autor prezentuje najwyższy warsztat naukowy. Rozważania prowadzone są spójnie, logicznie, według przyjętego i konsekwentnie realizowanego założenia. Widoczna jest wybitna znajomość zagadnień procesu cywilnego. Zauważalne jest również duże wyczucie problemów praktycznych, które Autor poddaje naukowej analizie i proponuje trafne rozwiązania. Zakres szczegółowych i incydentalnych wątków poddanych analizie budzi duży szacunek. Recenzowana monografia oprócz niewątpliwych walorów naukowych, będzie z pewnością pracą o istotnym znaczeniu dla praktyków stosowania prawa. W mojej ocenie jest to bardzo istotna wartość, którą należy podkreślić. Prace naukowe nie powstają bowiem w próżni, a w szczególności nie powinny w tej próżni egzystować. Prace naukowe powinny przyczyniać się do lepszego poznania rzeczywistości i indukować jej pozytywne zmiany.

1.1.III.2 Omówienie innych osiągnięć naukowo-badawczych, w tym podstawowych kierunków prowadzonych badań:

Badania w zakresie postępowania rejestrowego.

Przedmiotem działalności badawczej Habilitanta jeszcze przed uzyskaniem stopnia doktora nauk prawnych było postępowanie rejestrowe. Działalność tą dr Tomasz Szczurowski kontynuował po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych. W tym kontekście należy przede wszystkim wymienić projekt badawczy pt. Kognicja sądu rejestrowego w sprawach wszczynanych na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (t.j. Dz. U. z 2015, poz. 1142). Projekt był realizowany w roku 2016 w zespole trzyosobowym. Co bardzo pozytywne, z uwagi na zakładane cele badań, jak również zakres dostępnego orzecznictwa, koniecznym stało się zastosowanie kilku metod badawczych. W szczególności, doceniam to, że podstawową metodą badawczą była metoda empiryczna. Z tego względu przebadano 287

spraw rejestrowych, które były rozpoznawane przez trzy sądy rejestrowe, a więc Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, Sąd Rejonowy dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie oraz Sąd Rejonowy Lublin - Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku. Odnoszę się w tym miejscu do wyrażonego wyżej poglądu o potrzebie badań empirycznych w zakresie nauk prawnych. Raport z przeprowadzonych badań jest dostępny na stronie internetowej Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości.

Dalej, efektem działalności naukowo-badawczej w tym zakresie były artykuły naukowe pt. Nowy tryb składania dokumentów finansowych do Krajowego Rejestru Sądowego, Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego 2018 nr 5, a także Nowa regulacja postępowania rejestrowego, Przegląd Prawa Handlowego 2018 nr 10. Natomiast w dniu 5 grudnia 2018 r. Habilitant był organizatorem konferencji naukowej pt. Nowelizacja przepisów o Krajowym Rejestrze Sądowym - ocena nowych rozwiązań, na której wygłosił referat: Forma dokumentów będących podstawą wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego.

Kolejnym efektem działalności naukowo – badawczej w zakresie postępowania rejestrowego jest współautorstwo recenzowanej publikacji naukowej, pt. Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz, Warszawa 2020, napisanej pod redakcją naukową prof. ucz. dr hab. Konrada Osajdy.

Badania w zakresie prawa spółek.

Istotnym polem działalności naukowo-badawczej Habilitanta było również szeroko pojęte prawo spółek. W roku 2006 Habilitant prowadził badania własne pt. Wadliwość uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych. Następnie, w roku 2007 r. przedmiotem badań własnych były skutki śmierci wspólnika spółki prawa handlowego. Natomiast w roku 2009 analizował zagadnienie odpowiedzialności członków zarządu spółki z o.o. za jej zobowiązania w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego.

W zakresie prawa spółek, działalność naukowo-badawcza była przez dr Szczurowskiego kontynuowana po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych. W roku 2014 ukazało się pierwsze wydanie publikacji pt. Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Warszawa 2014, ISBN 978-83-255-6364-6, napisanej pod redakcją Zbigniewa Jary, której Habilitant jest współautorem. Publikacja ta miała kolejne wydania w roku 2017, 2020, oraz 2022. Poza tym, wynikiem działalności naukowo-badawczej w zakresie prawa spółek jest współautorstwo (z prof. dr hab. Tomaszem Siemiątkowskim) rozdziału pt. Zasady odpowiedzialności cywilnoprawnej w spółkach kapitałowych, w monografii naukowej: System prawa prywatnego.

Prawo spółek kapitałowych. Tom 17A, Warszawa 2015, ISBN 978-83-255-7401-7, jak również rozdziału pt. Odpowiedzialność cywilnoprawna w prawie spółek – zagadnienia ogólne, w monografii naukowej System Prawa Prywatnego. Tom 16. Prawo spółek osobowych, Warszawa 2016, ISBN 978-83-255-7859-6.

W wyniku działalności naukowo-badawczej, dotyczącej prawa spółek, dr Szczurowski opublikował kilkadziesiąt artykułów naukowych oraz brał udział w licznych konferencjach naukowych, na których wielokrotnie wygłaszał referaty.

Badania w zakresie postępowania cywilnego w sprawach gospodarczych.

Działalność naukowo-badawcza prowadzona przez Habilitanta dotyczyła również postępowania cywilnego w sprawach gospodarczych.

Z najnowszych osiągnięć w tym zakresie, należy wspomnieć, że w 2019 dr Szczurowski opublikował w Przeglądzie Ustawodawstwa Gospodarczego artykuły naukowe pt. Pojęcie sprawy gospodarczej po nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego (PUG nr 9) oraz Specyfika nowego postępowania odrębnego w sprawach gospodarczych (PUG nr 11). W dniu 27 listopada 2019 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie zorganizował konferencję naukową pt. Postępowanie odrębne w sprawach gospodarczych, na której wygłosił referat: Pojęcie sprawy gospodarczej po nowelizacji KPC. Natomiast w dniach 4-5 listopada 2020 r. brał udział w konferencji naukowej zorganizowanej przez Katedrę Postępowania Cywilnego Uniwersytetu Warszawskiego oraz Wolters Kluwer Polska pt. Praktyka wobec nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego – konsekwencje zmian, na której wygłosił referat: Prekluzja twierdzeń i dowodów w nowym postępowaniu gospodarczym.

Badania w zakresie problematyki wybranych czynów nieuczciwej konkurencji.

W 2015 r. Habilitant był kierownikiem projektu wykonywanego w ramach badań własnych pt. Utrudnianie dostępu do rynku jako czyn nieuczciwej konkurencji. Celem projektu badawczego była interpretacja znamion czynu nieuczciwej konkurencji określonego w art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. 2003, nr 153, poz. 1503). Zastosowana metoda badawcza związana była przede wszystkim z analizą poglądów doktryny wypowiedzianych w kontekście art. 15 ust. 1 u.z.n.k., jak również bogatego orzecznictwa. Konsekwencją przeprowadzonych badań była publikacja artykułów naukowych

w Przeglądzie Ustawodawstwa Gospodarczego 2016 nr 1, pt. Rynek w rozumieniu art. 15 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz w Monitorze Prawniczym 2016 nr 11, pt. Charakter okoliczności wymienionych w art. 15 ust. 1 pkt 1-5 ZNKU.

IV. Omówienie aktywności, o której mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (analiza czy Habilitant wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej).

Jak wynika z danych zawartych w Autoreferacie Habilitant jest osobą, która jest aktywna nie tylko na polu publikacji naukowych, ale również wykazuje się dużą aktywnością organizacyjną, dydaktyczną i projektową, realizowaną w więcej niż jednej uczelni. Poniżej zostaną wymienione jednostki naukowe, w których Habilitant realizował aktywność naukową:

- a) Uniwersytet Gdański: udział w Forum Ekspertów Prawa Insolwencyjnego, zorganizowanym przez Katedrę Prawa Handlowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego;
- b) Uniwersytet Gdański: referat pt. Standard informacyjny w opcjach walutowych, wygłoszony na konferencji naukowej „Wpływ europeizacji prawa na instytucje prawa handlowego”, Gdańsk 26-28 września 2013 r., organizowanej przez Katedrę Prawa Handlowego i Międzynarodowego Prawa Prywatnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego;
- c) Uniwersytet Łódzki: udział w Forum Prawa Spółek, organizowanym na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego;
- d) Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie oraz Uczelnia Łazarskiego w Warszawie: referat pt. Nowoczesne technologie w postępowaniu rejestrowym, wygłoszony na konferencji naukowej „Nowoczesne technologie – szansa czy zagrożenie dla funkcjonowania przedsiębiorców w obrocie prawnym i postępowaniach sądowych”, organizowanej przez Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie oraz Uczelnię Łazarskiego w Warszawie;
- e) Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie: udział w Komitecie organizacyjnym konferencji naukowej pt. Spółki Skarbu Państwa na rynku kapitałowym, Warszawa 6 października 2016 r., organizowanej przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu

Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie;

- f) Uniwersytet Rzeszowski: referat pt. Stosowanie przepisów o spółkach kapitałowych do spółek osobowych, wygłoszony na konferencji naukowej „Tendencje reformatorskie w prawie handlowym”, Rzeszów 23 września-24 września 2015 r., organizowanej przez Zakład Prawa Handlowego i Gospodarczego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego;
- g) Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II: referat pt. Doręczenia procesowe dla przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną a zakres danych udostępnianych w CEIDG, wygłoszony na konferencji naukowej „System rejestracji przedsiębiorców w Polsce na tle prawnoporównawczym – doświadczenia i perspektywy”, Lublin 19 kwietnia 2012r., organizowanej przez Katedrę Prawa Handlowego Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II;
- h) Uniwersytet Warszawski: referat pt. Prekluzja twierdzeń i dowodów w nowym postępowaniu gospodarczym, wygłoszony na konferencji naukowej „Praktyka wobec nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego – konsekwencje zmian”, Warszawa 4-5 listopada 2020 r., współorganizowanej przez Katedrę Postępowania Cywilnego Uniwersytetu Warszawskiego;
- i) Szkoła Główna Handlowa: wykłady w ramach studiów podyplomowych Zarządzenie Biznesem Medycznym oraz Akademii Spółek;
- j) Instytut Wymiaru Sprawiedliwości: udział w badaniach naukowych, prowadzonych przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości jako kierownik projektu pt. Kognicja sądu rejestrowego w sprawach wszczynanych na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (t.j. Dz. U. z 2015, poz. 1142);
- k) Instytut Allerhanda: referat pt. Rola sądu rejestrowego w kontroli uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych w świetle najnowszej uchwały siedmiu sędziów z 18.9.2013 r., wygłoszony na konferencji naukowej „II Polskiego Kongresu Sporów Sądowych, Mediacji i Arbitrażu”, Warszawa 20 maja 2014 r., organizowanej przez Instytut Allerhanda.
- l) Europejska Wyższa Szkoła Prawa i Administracji: publikacja w Kwartalniku Europejskiej Wyższej Szkoły Prawa i Administracji pt. Krajowy Rejestr Zadłużonych i informatyzacja postępowań insolwencyjnych, Europejski Przegląd Prawa i Stosunków Międzynarodowych 2022/2-3, (tekst przyjęty do druku).

2. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

Po ukończeniu studiów prawnych na Wydziale Prawa Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, z dniem 1 października 2003 r., Habilitant został zatrudniony przez Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego na stanowisku asystenta w Katedrze Prawa Gospodarczego Prywatnego na Wydziale Prawa. Po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych uzyskał stanowisko adiunkta początkowo w Katedrze Prawa Gospodarczego Prywatnego, która następnie została przekształcona w Katedrę Prawa Gospodarczego i Gospodarki Cyfrowej. Na stanowisku adiunkta pracuje do chwili obecnej i jednocześnie pełni funkcję sekretarza tejże Katedry. W minionych kadencjach był również członkiem Rady Wydziału Prawa i Administracji UKSW. W latach 2013-2016 był członkiem Wydziałowej Komisji ds. Badań Naukowych i ich Finansowania.

W zakresie działalności dydaktycznej, w okresie 2003 – 2022, dr Szczurowski prowadził przede wszystkim ćwiczenia z przedmiotu „Prawo handlowe” zarówno na stacjonarnych, jak i niestacjonarnych studiach prawnych, a także na studiach, na kierunku administracja. Ponadto, w roku akademickim 2020/21, prowadził wykład „Prawo handlowe” dla czwartego roku stacjonarnych studiów prawnych. Od roku akademickiego 2020/21 prowadzi wykład „Podstawy prawa handlowego” dla drugiego roku stacjonarnych studiów na kierunku administracja.

W okresie 2003 – 2022 prowadził konwersatoria, a także wykłady monograficzne z następujących przedmiotów: „Prawo upadłościowe”, „Prawo restrukturyzacyjne”, „Prawo upadłościowe i naprawcze”, „Prawo wekslowe”, „Specyfika postępowania w sprawach gospodarczych”, „Postępowanie rejestrowe w sądzie gospodarczym - aspekty praktyczne”.

Działalność, popularyzująca naukę, była w minionym okresie związana również z członkostwem w Kolegium Redakcyjnym Monitora Prawa Handlowego.

V. Wnioski

Pan dr Tomasz Szczurowski posiada w dorobku osiągnięcia naukowe, stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne, w tym co najmniej jedną monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.) oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

W konsekwencji, zachodzą określone w art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.). przesłanki nadania dr. Tomaszowi Szczurowskiemu stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Tomasz Szczurowski', is written on a light-colored rectangular background.